ΑΙ ΣΥΝΑΥΛΙΑΙ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΥΠΟ ΤΟΥ κ. ALEX THURNEYSSEN

Ι. Ὁ Ἀλφτάνς Κορτὼ μὲ τὴν ὀρχήστρα

Ἡ συμμετοχὴ τοῦ Ἀλφσένς Κορτὼ ἔβασε στὴν τελευταία συναυλία τῆς χειμερινῆς περιόδου τῆς ὀρχήστρας μιᾶς τὴν πανηγυρικώτερη ὀργανίζα ποὺ θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ ἐπιθυμήσῃ.

Γιατί ἡ μοναδικὴ του τέχνη εἶς τὴ ἐρμήνεια τῆς ρωμαντικῆς μουσικῆς, ἐρχαμένοποιήσε εἰς τὰ δύο κονσέρτα Σοῦμαν καὶ Σοπὲν πραγματικὸς θρίαμβους, ποὺ ἄργαν ἴσως τὶς δυνατώτερες ἐντυπώσεις.

Πραγματικῶς, δὲν γνωρίζω μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων Καλλιτεχνῶν τοῦ πιάνου κανένα ἄλλον, ποὺ ἀκροάσθηκε τόσο δαθειὰ καὶ τόσο ἀλάφυχα, μὲ τόσην αἰσθαπάρνησιν — θὰ μποροῦσε νὰ πῶ — τὶς τριφερὲς, ἁπαλὲς γοητείας τοῦ ρωμαντικοῦ κόσμου τῶν ἤχων, κανένα ἄλλον ποὺ ἡ προσωπικότης του ξανεδείκνυε τόσον ἀπολύτως, τόσον πλήρως τὸν ἑαυτόν της κανένα ἄλλον, ποὺ ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ συλλαμδάνῃ καὶ νὰ ἀποδίδῃ μὲ τὴν δεδαιότητα τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ὁραμαπίζεται, τὸ πολυσύνθετο φυσικὸ περιεχόμενο τῆς μουσικῆς αὐτῆς μὲ δλες τὶς διαπτυρώσεις καὶ τὶς διακλαδώσεις της.

Μὲ τὴ μονομανία ποὺ εἶναι τὸ κῦριο χαρακτηριστικὸ κάθε ἀληθινὰ δημιουργικοῦ ἀνθρώπου, πάλεψαν τὰ χέρια του σ' ὅλη του τὴ ζωὴ, γιὰ ν' ἀποκτήσουν τὴν ἰδιαίτερη τεχνικὴ ποὺ κατορθώνει νὰ δγάλῃ ἀπὸ τὸ πιάνο δ,τι καὶ δσο ἔχει σὲ χρῶμα καὶ ἐκφραση γιὰ νὰ τὸ κατασπήσῃ ἱκανὸ νὰ σᾶς ἠγγτικὴ μορφὴ σὲ κάθε νάνσμα τῆς φαντασίας του. Μόνο ἔτσι ἐξηγεῖται τὸ γαγοὺς ὅτι ἡ μουσικὴ αὐτὴ, κάτω ἀπὸ τὰ χέρια του, γίνεται ἀπομάλυμα, ποὺ μᾶς δονῆται νὰ καταλάδουμε καὶ νὰ αἰσθανθοῦμε τὴν φυγὴ καὶ τὸ πνεῦμα τῶν θαυμασιῶν αὐτῶν μουσικῶν ποιήσεων, σὰν νὰ μὴ μᾶς ἦταν ἔδεως ἀλλὰ συγγενεῖς καὶ οἰκεῖες.

Ἡ ἐλεύθερη καὶ σχεδὸν αὐτοσχεδιαζόμενη πάντοτε ταχυσπορία του εἰς τὴν ἀπόδοσιν, θέτει τὸν διευθυντὴν τῆς ὀρχήστρας ποὺ τὸν συνοδεύει πρὸ διαφόρων καὶ ἀπικινδύνων προδλημάτων. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τονισθῇ πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Οἰκονομίδη, ὅτι ἐξετέλεσε τὸ δυσκολώτατο καθῆκον του μὲ τρόπον ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ χαρακτηρισθῇ δποδειγματικὸς καὶ ἐδοήθησεν ἀποτελεσματικώτατα εἰς τὴν περιστατικὴν ἐπιτυχίαν τῆς μουσικῆς δραδυᾶς.

ΙΙ. Κάκια Σκληρεῦ

Εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν Ἑλληνὶς καλλιτέχνις τοῦ «λίντερ» καὶ ἔτσι ἔρχεται τώρα εἰς τὴν χώραν τῶν θρύλων φωνῶν ὡς κληρονόμος καὶ διάδοχος ἑνὸς εἴδους ποὺ μετὰ τὸν θάνατον τῆς Κάιτης Ἀνδρεάδου καὶ τὴν ἀπουσίαν τῆς Ἀλεξάνδρας Τριάντη κανεὶς δὲν ἀπεδείχθη τόσον κατάλληλος νὰ τὸ καλλιεργήσῃ.

Ὁ ἁπαλὸς χαρακτηριστικὸς τόνος μουσικῆς δομιτίου, τοῦ αἰσχητικοῦ ἁπαλοῦ τῆς σοπράνου, ἡ θερμὴ αἰσθάνεται μουσικότης της καὶ ὁ εὐγενικὸς διακριτικὸς τρόπος τῆς ἀποδόσεώς της δρίσκουν στὸν κόσμο τοῦ Lied μιὰ φυσικὴ ἀτμόσφαιρα δράσεως.

Ἔχει τὴν σπανίαν ἱκανότητα, ἐχι μόνον νὰ τραγουδᾷῃ ὡραῖα ἔνα τραγοῦδι, ἀλλὰ πραγματικῶς νὰ τὸ ἐμψυχώνῃ, σὲ τρόπον, ποὺ οἱ λέξεις καὶ ἡ μουσικὴ νὰ ἀλληλοσυμπληρώνονται καὶ νὰ ζωντανεύουν σὲ μιὰ ἀληθινὰ δημιουργικὴ ἑνότητα. Σέρει νὰ δάσῃ ἀληθινὰ πειστικὰ σὲ κάθε τραγοῦδι τὸ δικό του χαρακτηρικὸ καὶ νὰ προσαρμόσῃ τὴ φωνή της σὲ κάθε σθημα καὶ χρῶμα πρὸς κάθε ἀτμόσφαιραν αἰσθηματικήν. Κάθε φράσις της εἶναι καλοδουλεμένη ἕως τὶς λεπτομέρειές της, ἀλλὰ χρησιμοποιῆς προσεκτικὰ ἐξεταμένους στὴν ἐντύπωσι ποὺ δρίσκει. Δὲν ἔχουν δπολογισθῇ μὲ σκέψι καὶ φροντίδα καὶ διαπιστώσει ἀπὸ ἕνα ἐαθὺ μουσικὸ αἰσθημα ποὺ κατακτᾷ ἀμέσως τὸν ἀκροατὴν μὲ τὴν φυσικὴ του δροσερότητα.

Στὰ τραγοῦδια τοῦ Σοῦμαν καὶ τοῦ Ρέγγερ ἔδωσε δ,τι καλλιτεχνικὸ εἶχε. Ἰδίως στὴ γοητευτικὴ σειρὰ τῶν τραγουδιῶν τοῦ τελευταίου, ποὺ ἔδωσε ἀλλεπάλληλα ἀγωνιστῆ τὴ τέχνη μὲ τὸ διακριτικὸ ἐξπρεσσίδο ἔφθασε σ' ἕνα πραγματικὸ καλλιτεχνικὸ ὕφος, ποὺ μετέδαλαν κάτι τὰ πολύτιμα μικρὰ πετράδια σὲ σπανίας μουσικὴ ἁπάλωσι, γιὰ τὴν ὁποίαν τὸ πυκνὸ ἀκροατήριον ἐνθουσιᾶσε μὲ χειροκροτήματα θερμότατα.

Ἡ λεπτὴ καλοζωγισμένη καὶ διακριτικὴ συνοδεία στὸ πιάνο ἀπὸ τὸν Σπῦρο Φαραντάτο ἦταν ἕνα καλλιτεχνικὸ κατόρθωμα, ποὺ μόνον ἐπαίνους θὰ μποροῦσε ν' ἀποσπάσῃ.

ΙΙΙ. Συνθέσεις Ι. Παπαϊωάννου

Ἕνα πυκνὸ καὶ ἐκλεκτὸ ἀκροατήριο ἔσπασε στὴν πρόσκλησι τοῦ νεαροῦ συνθέτου, ποὺ παρουσιάσθηκε στὴ δημοσιότητα γιὰ πρώτη φορὰ μὲ συνθέσεις του.

Καθ' ὅσον ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ κρίνῃ ἀπὸ μίαν πρώτην ἀκρόασιν τῶν ἐκτελεθέντων ἔργων πρέπει νὰ γραφῇ ἀμερολόγητα περὶ μιᾶς ἀσυνήθους δημιουργικῆς ἱσιοφυΐας, ἡ ὁποία φυσικὰ εὑρίσκεται ἀκόμη εἰς τὸ στάδιον τῆς ζυμώσεως, πράγμα ἐδέδαια ὄχι ἐκπληκτικὸ, λαμδανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς νεαρότητος ἡλικίας τοῦ συνθέτου.

Ὑπάρχουν ἐκεῖ, πρὸ πάντων εἰς τὴν σειρὰν τῶν προλογυτίων γιὰ πιάνο ἰδέες πραγματικὰ γοητευτικὲς στὴν ἠγγτικὴ τους σύλληψι, ποὺ, παρὰ κάποιαν προσκόλλησι στὶς μουσικὲς σφαῖρες τοῦ ἀληγμονίου Ρίχαρ, μαστορεύου μιὰ ἐντελῶς ἰδιαίτερη αὐτόχθυνη ἱσιοφυΐα.

Βέδαια, πρὸς τὸ παρὸν ἡ μουσικὴ του δὲν εἶναι παρὰ σύνολον ἠγγτικῶν ἐντυπώσεων πρὸ πάντων, ποὺ παρ' ὅλην τὴν χτυπητὴ τους γοητεῖα δὲν ἔχουν κάτι τὸ ἁπολύτως οὐσιῶδες: τὴ φόρμα. Ὅλα εἶναι ἐαλμένα χωρὶς ἐκλεκτικότητα, τὸ ἕνα ἑπόμενο στὸ ἄλλο, σὰν ἕνα μουσικὸ καὶ σὲ ὁρικότερες ἰδέες μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν πᾶνε χαμένες, γιατὶ ἁπλούστατα τὸ αὐτὶ κουράζεται ἀπὸ τὴ διαρκῆ ἐναλλαγὴ ἠγγτικῶν εἰκόνων, ποὺ γίνεται ἔτσι σὰν τσάγη, χωρὶς σχέδιο, χωρὶς σκοπό.

Αὐτὸ λοιπὸν ποὺ πρέπει πρὸ πάντων νὰ μάθῃ ὁ νεαρὸς συνθέτης καὶ μάλιστα γρήγορα καὶ ριζικὰ εἶναι: ἡ ἀρχιτεκτονική. Νὰ μπορῇ κανεὶς ν' ἀναπτύξῃ μιὰ ἰδέα, δηλαδὴ νὰ διακιδαυθῇ τὰς δυνάμεις τῆς κινήσεως ποὺ ἐνυπάρχουν σ' αὐτὴν καὶ νὰ τὶς τοποθετήσῃ τὴν μιὰ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἄλλην σὲ μιὰ λογικὴ σειρὰ καὶ σύμφωνα πρὸς τοὺς κανόνας, ποὺ θὰ πηγάζουν ἀπὸ τὴ δυναμικότητά τους, οὔτως ὥστε νὰ σχηματισθῇ μιὰ μεγάλη ἀνιαία γραμμή, σὰν ἕνα καλοσχεδιασμένο τόξον ποὺ τὰ περιχλείῃ ὅλα: Αὐτὸ ὀνομάζομεν ἀρχιτεκτονικὴ στὴ μουσική.

Καὶ χωρὶς ἀρχιτεκτονικὴν μένει ἡ μουσική, ὅπως ἄλλως τε καὶ κάθε ἄλλη τέχνη ἁπλῆς ἀντιλαπτικῆς ὑφῆς, ἀνάμη καὶ ὅταν παρέχῃ ἰδέας μεγαλοφυεῖς.

Ἡ ἀπειθάρχητη μουσικὴ ἱσιοφυΐα τοῦ Παπαϊωάννου ἔχει ἀνάγκην μιᾶς σκληρᾶς καὶ αὐστηρᾶς σχολῆς, ἂν δὲν ἐπιθυμῇ νὰ διατρέξῃ τὸν κίνδυνο νὰ μείνῃ προσκολλημένη στὸ στάδιον ἠγγτικῶν προσπαθειῶν.

Πρέπει μόνον νὰ τοῦ εὐχηθοῦμε τοῦτο: Τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ ἐξύπνησε καὶ ἡ συμπαθὴς ἐπιδοκιμασία ποὺ ἔτυχε εἰς τὴν πρώτην του ἐμφάνισιν νὰ τὸν ὑθήσουν νὰ κάνῃ τὸ καθῆκον του ἀπέναντι τοῦ ταλέντου ποὺ τοῦ ἐχάρισαν ὁ φῶς! Δηλαδὴ: ν' ἀποκτήσῃ ταχυκίνητο μὲ δάσεις σταρὲς καὶ νὰ δυσκυθῇ ἀπὸ τὰ μεγάλα ὑποδείγματα τοῦ κλασσικισμοῦ πῶς γίνονται τὰ μεγάλα ἔργα μὲ τὰ ἁπλούστατα τῶν μέσων.

Ιγ. Συναυλία τοῦ Ἀρχαιοφίλου Ὁμίλου Ἐνδρομῶν

Ὁ ἀνωτέρω ὅμιλος συνεκέντρωσε τὴν παρελθοῦσαν ἑδδομάδα τὰ πολυάριθμα μέλη του καὶ τοὺς φίλους του εἰς τὰ Ὀλύμπια· σὲ μιὰ συναυλία, ἡ ὁποία αὐτυγῶς ἐξέφυγε ἀπὸ τὸ ἐπίπεδον τῶν καλλιτεχνικῶν συγκεντρώσεων ποὺ ὀργανώνονται ἀπὸ διαφόρους ὁμίλους.

Τὸ δάθεῖον εἶναι ὅτι εἶχαν ἐξασφαλίσει ἀπὸ τὴν κόκλον τῶν δοκιμασμένων καθηγητῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὠδείου τὶς καλύτερες δυνάμεις καὶ συνέθεσε ἕνα πρόγραμμα ποὺ μὲ ἐπιτηδειότητα, ἀλλὰ καὶ ἁπλότητα αὐστηρᾶ ἐξυφαίνῃε καλλιτεχνικὴν ἐκλεκτικότητα, ἀλλὰ καὶ εὐχάριστον ποικιλίαν.

Ἡ Ν. Σπηλιοπούλου - Φραγκιᾶ ποὺ ἐθρυάβευσε πάλι μὲ τὴν ὡραίαν φωνήν της τὰ τραγούδια τοῦ Σοῦμαν, τοῦ Φωρέ, τοῦ Φάλλα, τοῦ Πετρίδη καὶ τοῦ Νεζερίτη.

Ἡ Λίτσα Παπᾶ, τῆς ὁποίας ἡ θαυμάσιος, θερμὸς καὶ τόσο φυσικὸς τόνος εἶς τὸ διολὶ συνεκέντρωσε δλόφυχα εἰς τὸ λάρυγκο τῶν Θερμοπυλῶν—Κόρτι καὶ ἀπέδειξε δλην τὴν διολιστικὴν ἱκανότητα μὲ τὴν ἐὐχάριστον ποὺ ἀπέδωσε στὸν Ραδὶλ, στὴν Μαζοῦρκα τοῦ Βιενιάφσκι καὶ στὴν Ρομάνς Ἀνταλοῦζ τοῦ Σαρασάτε.

Ἡ Καίτη Ἀναστασάκη, ποὺ σὲ μεταδάσεις τοῦ Σοδημπερτ καὶ στὸν Βάλς νιὲ Κουνὲρ τοῦ Λάζαλμον ἀπέδειξε δλας τὶς ἠγγτικὲς δυνατότητες τῆς Ἀρπας, μὲ μίαν ἐεξιοτεχνίαν ποὺ ἐκίνησαν πραγματικὸς τὸν ἐκπληξιν καὶ τὸν θαυμασμόν.

Ἡ Δ Ζάχου - Καραμιχούρα, ποὺ μὲ τὴν διακριτικήν της μουσικότητα στὴ συνοδεία τραγουδιοῦ καὶ διολιοῦ ἀπέδειξεν ὅτι ἐξελίσσεται σὲ μίαν ἀπὸ τὰς καλλιτέρας συνοδούς.

Καὶ, τέλος, ἡ Α. Σταματοπούλου, μία νεαρὰ πιανιστικὴ ἱκανότης, πολλὰ ὑποσχομένη, τὴς σχολῆς τοῦ Λόιν Μαχγκρίη, ἡ ὁποία μὲ ἔργα Σοπέν, Λίστ, Μαγχρίη, Ριάδη καὶ Ραδὰλ ἀπέδειξεν ὅτι δὲν εἶναι μόνον μία πιανίστα μὲ ὁρμὴ καὶ ἐπιμονὴ εἰς τὴν ταχυκίνητο της, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος μουσικὸς καὶ δαθὺς στὸ αἰσθημα, ποὺ ξέρει νὰ ἐμψυχώνῃ τὴν μουσικὴν, τὴν ὁποίαν ἀναλαμδάνει ν' ἀποδώσῃ.

Εἶναι φυσικὸν, ὅτι ὅλοι οἱ ἐκτελεστὰὶ ἔγιναν ἀντικείμενον θερμοτάτων ἐνθέξεων ἐκ μέρους τοῦ πολυαρίθμου κοινοῦ.

Alex Thurneyssen

—★—